

Nr 79.

Godkänd av första kammaren den 20 mars 1918.

Godkänd av andra kammaren den 20 mars 1918.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bidrag till vissa odlingsföretag m. m., ävensom fyra i ämnet väckta motioner.

(Jordbruksutskottets utlåtande nr 26.)

Till Konungen.

I en till riksdagen den 19 februari 1918 avlåten proposition, nr 93, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att för beredande av bidrag i huvudsaklig överensstämmelse med de av chefen för jordbruksdepartementet tillstyrkta grunder till odlingsföretag å fastmarksjord, myr- och torvjord samt sidlänta ängsmarker ävensom till förbättrande av betes- och ängsmarker anvisa under nionde huvudtiteln

dels å tilläggsstat för år 1918 ett reservationsanslag av 8,800,000 kronor,

dels ock å extra stat för år 1919 ett reservationsanslag av 7,350,000 kronor.

I sammanhang härmed har riksdagen till behandling förehåft följande inom riksdagen väckta motioner nämligen

dels nr 135 i första kammaren och nr 317 i andra kammaren av lika lydelse, i vilka hemställts bland annat att odlingsbidragen måtte

vad Norrland beträffade utgå utan avseende om nyodlingen besåddes med säd avsedd till mogen skörd eller grönfoder,

dels nr 315 i andra kammaren, vari hemställdts, att riksdagen vid bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 93 måtte besluta att i sådana trakter av landet, där sädesodling icke kunde bedrivas, även andra grödor måtte kunna godkännas för odlingsbidrags erhållande,

dels ock nr 318 i andra kammaren, vari hemställdts, att riksdagen ville vid eventuellt bifall till ovannämnda proposition uttala sig för att nyodlingsbidragen, vad Norrland beträffade, måtte utgå jämväl för nyodlingar till skörd av grönfoder.

Det för vår folkförsörjning brydsamma läge, vari vi för närvarande befinna oss, manar till ett kraftigt ingripande från statsmakternas sida för att med utnyttjande av alla medel bringa sådan ökning i den inhemska livsmedelsproduktionen, att åtminstone det oundgängligaste behovet därigenom varder tillgodosett och gäller att i sådant syfte framför allt söka beforda jordbruksproduktionen i den riktning, som med hänsyn till tidsläget kan anses mest ägnad att möjliggöra landets självförsörjning. Ur nu angivna synpunkt är det som riksdagen haft att taga under övervägande de åtgärder av utomordentlig art och omfattning, vilka innefattas i Kungl. Maj:ts förevarande framställning och i ämnet väckta motioner.

Såsom ett led i strävandena till nämnda måls ernående har Kungl. Maj:t uti ifrågakavande framställning upptagit främjande efter en i stort anlagd plan av nyodling av därtill tjänlig jord ävensom förbättrande av betes- och ängsmarker och föreslås för framdrivande särskilt av ett forcerat odlingsarbete, att bidrag av statsmedel bör oberoende av den egendoms storlek, varå odlingen utföres, utgå efter vissa närmare angivna procenttal av odlingskostnaden högre ju förr odlingen kan tagas i bruk.

Riksdagen vill redan från början tillkännagiva, att riksdagen i huvudsak biträder Kungl. Maj:ts förevarande framställning. Endast i vissa här nedan angivna avseenden har riksdagen vidtagit några jämkningar däri.

Vad först angår de ifrågasatta åtgärderna för nyodlingens främjande, framgår icke fullt tydligt av statsrådsprotokollet, huru i bidragsavseende med sådana odlingar skall förfaras, vilka påbörjats men ej avslutats före den 10 februari 1918. Riksdagen vill som sin mening uttala, att bidrag bör beträffande sådana odlingar utgå för den kostnad därför, som belöper på efter sistnämnda dag å odlingen verkställt arbete.

Departementschefen har i sitt yttrande till statsrådsprotokollet,

under erinran om produktionskommitténs förslag att den nyodlade marken skulle å de angivna tiderna besås med säd till mogen skörd eller användas till odling av potatis, framhållit riktigheten däraf att andra grödor icke skulle godkännas.

I ovannämnda motioner framhålles, hurusom i vissa trakter framför allt i Norrland icke vore möjligt att under innevarande år få odling besädd med säd till mogen skörd eller med potatis, men att däremot hö och grönfoder kunde där produceras med lika fördel som på andra ställen av landet, och föreslås därför i motion nr 315 i andra kammaren sådant tillägg till Kungl. Maj:ts förevarande framställning, att i de trakter av landet, där sädesodling icke kunde bedrivas, odlingsbidrag måtte kunna tillerkännas även för andra grödor. I de övriga motionerna göras liknande framställningar rörande allenast Norrland.

För egen del håller riksdagen före, att ett undantag i den riktning motionärerna föreslagit bör uti förevarande avseende göras beträffande landets norra delar, där på grund av klimatiska förhållanden odling för sådd av säd till mogen skörd eller av potatis icke lämpligen kan ifrågakomma. Hit torde emellertid enligt riksdagens uppfattning böra räknas icke allenast Norrland utan jämväl Dalarna. Att såsom i motion nr 315 i andra kammaren föreslagits låta undantaget gälla överhuvud för sådana trakter av landet, där sädesodling icke kan ske, kan riksdagen däremot icke biträda, då det givetvis skulle vara förenat med stora praktiska svårigheter att avgöra, vilka som i sådant fall skulle ifrågakomma för bidrags erhållande.

Vad därefter beträffar de för beteskulturens höjande föreslagna åtgärder, ger statsrådsprotokollet vid handen, att såsom villkor för bidrags erhållande uppställts bland annat att, där så vore behöfligt, marken blivit tillförd en kalkmängd av minst 1,500 kilogram per hektar.

Enligt vad riksdagen har sig bekant, är tillgången på kalk för närvarande begränsad och ovisshet torde råda därom, huruvida den för den redan odlade jorden erforderliga kalkmängden kan erhållas. Under alla förhållanden torde rådande transportsvårigheter i hög grad förhindra en jämn distribution av inom landet befintlig kalk. Med en utökning av den odlade jordens areal, varpå ovan antydda åtgärder särskilt inriktats, följer med nödvändighet ytterligare behov av kalk. Uppsättande såsom villkor för erhållande av bidrag för ändamålet i fråga att marken skulle hava påförts viss kvantitet av nämnda vara synes riksdagen under sådana förhållanden vara ägnad att väcka betänkligheter. Riksdagen är nämligen av den uppfattningen, att en sådan an-

ordning skulle i betraktande av de betydande kvantiteter, som härför komme att erfordras, kunna leda till att den odlade jorden därav bleve lidande, något som uppenbarligen skulle vara i hög grad att beklaga. Riksdagen anser sålunda, att det ifrågavarande villkoret bör utgå. Bidraget för betes- och ängsmarkers förbättrande torde därför böra särskilt hänföras till röjning, hägnad, dikning m. m.

Riksdagen har alltså i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning och de i ämnet väckta motionerna för beredande av bidrag i huvudsaklig överensstämmelse med de av chefen för jordbruksdepartementet tillstyrkta grunder med ovan angivna förändringar till odlingsföretag å fastmarksjord, myr- och torvjord samt sidlänta ängsmarker ävensom till förbättrande av betes- och ängsmarker anvisat under nionde huvudtiteln

dels å tilläggsstat för år 1918 ett reservationsanslag av 8,800,000 kronor,

dels ock å extra stat för år 1919 ett reservationsanslag av 7,350,000 kronor.

Stockholm den 20 mars 1918.

Med undersätlig vördnad.